

Noot bij Hachette Filipacchi (EHRM 14 juni 2007, appl. 71111/01)

1. Op 6 februari 1998 werd de prefect op Corsica, Claude Erignac in Ajaccio vermoord. Paris Match publiceerde 13 dagen later onder de kop 'La République assassinée' over de volle breedte van beide pagina's in kleur de foto van het lichaam van de vermoorde, zoals het daar, vlak na de moord, op het wegdek lag. In het begeleidende artikel werd gesproken van 'un page tragique de notre histoire'. Het was, aldus het artikel, de eerste moord op een prefect sinds 1943. De foto was eerder in de media, ook op televisie, gepubliceerd. De weduwe en haar kinderen waren al op 12 februari een kort geding tegen verschillende media begonnen, omdat zij de publicatie van het gewonde en bebloede lichaam geen bijdrage aan de nieuwsvoorziening vonden, en een schending van hun privacy. De voorzieningenrechter oordeelde dat de publicatie van de juist neergeschoten prefect 'slechts een ontoelaatbare aanslag vormde op de affectieve gevoelens van de klagers, die een diepe emotionele schok hadden ondergaan, met name door de uitzonderlijke omstandigheden van de moord.' Hij wees een 'rectificatie' toe, die, in hoger beroep waar het vonnis werd bevestigd, kwam te luiden: 'De publicatie van de foto heeft zonder toestemming van de familie plaatsgehad, die van oordeel is dat deze publicatie een inbreuk op haar privacy vormt.' De meerderheid van het Hof achtte deze beslissing geen schending van artikel 10 EVRM. Twee van de rechters zijn het daar, blijkens twee separate dissenting opinions, hartgrondig mee oneens.
2. De zaak toont het dilemma waarvoor media staan bij het brengen van het nieuws over politieke moorden, die doorgaans een grote schok in de samenleving waarin zij zijn gepleegd (en vaak ook daar buiten) veroorzaken. In Nederland hebben wij die discussie gehad naar aanleiding van de moord op Pim Fortuyn, en de door vele (maar niet alle) media gepubliceerde foto van diens neergeschoten lichaam op het terrein van het omroepark in Hilversum. De meerderheid in het Hof vond dat de Franse rechter de (grote) publicatie had kunnen veroordelen. De beslissende factoren (ro 47-49) acht het het korte tijdsbestek tussen de begrafenis en de publicatie (13 dagen), het verzet van de familie tegen de publicatie en de vergroting van het trauma van de familie door de publicatie in een tijdschrift met een grote oplage. De in hoger beroep bevolen 'rectificatie', die een mitigerende was van die welke in eerste aanleg was bevolen, achten zij niet disproportioneel (ro 59 e.v.).
3. Naar mijn mening hebben de dissenters het bij het rechte eind. Media kunnen de gruwelijkheid van een politieke moord niet anders tonen dan door de gruwelijkheid van het feit zelf. Dissenter Vajic noemt de moord op Kennedy, de moord op Indira Gandhi, de aanslag op paus Johannes Paulus II. Daaraan kan worden toegevoegd de moord op Bhutto in Pakistan. De traumatiserende effecten voor de nabestaanden zijn niet gering, maar deze maken deel uit van een collectief trauma. De grens zou ik willen trekken bij foto's of televisiebeelden van herkenbare slachtoffers van verkeersongelukken, van commune geweldsdelicten, familiedrama's en dergelijke. Dan overweegt het privacy belang. In deze gevallen gaan media, ook in Nederland, overigens regelmatig over de schreef.

Egbert Dommering